

DESKARBONIZAZIOA: GIZARTE-AGINDUA

Posted on 16/10/2023 by Naider

Ponpen keak zerumuga lainotzen du une batez. Lerro hauek idazten ari diren bitartean, Hamasek ehunka herritar israeldarri egindako basakeriak entzuten dira, eta, setio eta okupazio urte luzeen ondoren, behin betiko mendeku gisa [Gazan zabaltzen den holokaustoak](#) arnasten gaitu. Zaila da **eromen irrazionalaren espiral** hori jasatea, herritar berdinen arteko gizarte-lankidetzarako sistema ekitatibo gisa gizartea ulertzen dugunontzat eta **Arrazoia negoziatio kolektiborako tresna gisa** hartzen dugunontzat.

Lizun samarra izan daiteke une zehatz hauetan konpromiso etikoaz eta gizarte-aginduaz hitz egitea bakea eta bizitzarekiko errespetua berrezartzea ez den beste zerbaitetarako, eta are gutxiago hori egitea ikatza kenduta eta klima-aldaketaren aurka erresiliente den gizarte batera jotzeko.

Gutxienez, garaiz kanpoko dirudi. Baina jarraitu egin behar dugu. Arrazoiak, arrazoiaren etikak, garai hobeak bizi izan ditu ziurrenik, baina Europan gehiago gara (edo, behintzat, asko gara), belaunaldien arteko elkartasunaren eta elkartasun internazionalistaren balioen alde lan egiten dugunok, anaitasunaren eta gizarte-berdintasunaren alde lan egiten dugunok, giza eskubideen zatiezintasunaren eta elkarrekiko mendekotasunaren alde lan egiten dugunok, etika arrazionalaren eta sekularismoaren alde dihardugunok, **eredu ekonomiko kooperatibo eta bidezko baten alde dihardugunok, eta erantzukizun ekologikoaren eta ingurumenerako eskubidearen alde** lan egiten dugunok. Eta jarraitu egin behar dugu. Naiderretik, zeharka bada ere, mundua leku demokratikoago, jakintsuago eta askeago horretara eraldatzen lagundu nahi dugu. Hori da gure borroka edo, hobeto esanda, hau da gure bidea; beraz, gerra-egoera gainditu behar dugu, gure magazinaren aurrealdera eramateko gure gizartean bereizten den eta ekologikoki arduratsua den gizarte baten eraikuntza gidatzen duen argia.

Izan ere, gure ekonomiaren eta gure modus vivendiren deskarbonizazioa ez da soilik planetaren biziraupena eta klima-aldaketaren aurkako erresilientzia-formula, erregai fosilen nazioarteko merkataritzari eta energiaren merkantilizazioari lotutako oinarri argia ere badu, eta horrek eragin handia du (eta asko) Ekialde Hurbileko botere-borroketan. Gaur egun, inoiz baino gehiago, alderdi hori motibazio etiko gehigarri gisa gogoratu behar da oraindik argudioak behar dituztenentzat.

Amartya Sen ekonomialari eta Nobel saridunak esan ohi zuen herrialde baten garapenaren adierazlerik onena herritarren askatasun maila zela. Arrazoia ez zitzaion falta justizia ekonomikoaren teoriarari honi (esan diezaiotela, ezta?, Gazako doilorrei edo ghettoaren beste aldeko israeldar aberatsei).

“Gure ekonomiaren eta gure modus vivendiren deskarbonizazioa ez da soilik planeten biziraupena eta klima-aldaketaren aurkako erresilientzia-formula, erregai fosilen nazioarteko merkataritzarekin eta energiaren merkantilizazioarekin lotutako oinarri argia ere badu.”

Haren ikuspegia ekitateak gizartean duen garrantzian oinarritzen zen, eta haren lanak ekonomiaren eta garapenaren ulermenean eragin du, aberastasun materialaren metaketa hutsa baino ikuspegi zabalago batetik. Zentzu horretan, enpresa baten asmoa gizarte zintzo bat sortzen laguntzeko tresna gisa ulertzearen alde egiten zuen. Gizarte zintzoa zen, eta Senentzat, 80ko hamarkadan, ingurumenarekiko konpromisoa eta naturarekiko errespetua enpresa-praxian sartzen ziren.

Deskarbonizazioaren (gizarte zintzoaren egungo metafora) eta ekonomiaren arteko harremana konplexua da. Sarritan, karbono gutxiko ekonomia baterako trantsizioak ekonomia- eta finantza-

ikuspegitik onartu ezin diren kostuak izan ditzakeelako kezka sortzen da. Baina deskarbonizazioak, funtsean, aukera ekonomikoak eskaintzen ditu. Teknologia garbietan inbertitzeak berrikuntza sustatzen du, finantza-ratinga hobetzen du eta ateak irekitzen ditu produktu garestiengatik ordaintzen duten merkatu zorrotzetan. [Jokin Etxebarria](#) lankideak azaldu duenez, karbono gutxiko ekonomiarako trantsizioa hazkunde iraunkorraren iturria da epe luzera, baina baita laburrera ere. Lehiakortasunak eragindako geldotasunaren argudioak kraska egiten du. Izan ere, makro mailan, klima-aldaketaren aurreko gelditasunak ere kostu handia du. Muturreko gertakari klimatikoak, biodibertsitatearen galera eta klima-aldaketarekin lotutako ezegonkortasun ekonomikoa ere kostu errealak dira, eta jada ez dira hain ikusezinak.

“Karbono gutxiko ekonomia baterako trantsizioa hazkunde iraunkorraren iturria da epe luzera, baina baita laburrera ere. Lehiakortasunak eragindako geldotasunaren argudioak kraska egiten du.”

Baina **deskarbonizazioa** ez da soilik erronka tekniko eta enpresariala, **ekintza sozial eta politikoa ere bada**. Gobernuen, enpresen eta herritarren lankidetzak eskatzen du. Ekitatea eta justizia soziala funtsezko alderdiak dira; izan ere, komunitate ahulenak dira klima-aldaketak gehien kaltetutakoak, eta, askotan, inpaktuei aurre egiteko gutxien prestatutakoak. Politika publikoek, beraz, funtsezko zeregina betetzen dute deskarbonizazioan (berriz ere gizarte zintzo baten eraikuntza gisa ulertuta). Isurien murrizketa sustatzen duten erregulazioak (lege-agindua) ezartzea beharrezkoa da, baina, batez ere, epe luzerako konpromiso politikoa aktibatzea da, aldaketarekiko erresistentzia gainditzeko eta sortutako interesei heltzeko, erabakietan zalantzarik izan gabe. **Gizartearen agindua handitasun eta aldarri handiagorekin sortu da gaur egun**, eragile politikoei gizarteak hartu nahi duen norabidea adieraziz.

Gure hiriek, urrutira joan gabe, zeresan handia dute klima-aldaketaren aurkako borrokarekiko eta haren ondorioekiko erresilientziarekiko konpromiso kolektibo horretan. Garraioak, eraikuntzak eta energia-eskariak eragindako karbono-*isurketen* zati esanguratsu baten isurketaren agertoki dira hiriak.

Horregatik, ikatza kentzeko bidea zuzentzeko gaitasuna dute, tokiko politiken eta ekintzen bidez. Horren barruan sartzen dira garraio publikoko sistema eraginkorretan inbertitzea, mugikortasun jasangarria sustatzea, eraikuntza ekologikoko kodeak ezartzea, hirigintza-dentsifikazioa, nahikotasuna eta hiri-azpiegituran energia berriztagarria sustatzea.

Ikusten dugun bezala, gizarte-betebeharrak adierazteko lan-esparru asko daude. Baina gure konpromisoa, enpresa-proiektu gisa dugun asmoa, gure gizarteari balioa emateko irtenbide eraginkorrak eta eraldaketa-tresna bideragarriak eskaintzea da. Eta hori da, funtsean, gure eguneroko lanarekin egiten saiatzen garena. Horrela, eragile publiko (agentzia publikoak, udalak) eta pribatu (enpresak, fundazioak) askoren konfiantzarekin, gure enpresak eta gure hiriak deskarbonizatzerako bideratutako eraldaketa-tresnak garatu edo inplementatu ditugu urteetan zehar. Gure katalogoa berritu egiten da aukera berriak sortu ahala, eta aurten hiru tresna ditugu, arrakastaz lantzen ari garenak, eta bereziki baliotsuak iruditzen zaizkigunak eraginkortasunagatik, garrantziagatik eta errepikatze gaitasunagatik.

“Gure asmoa, enpresa-proiektu gisa, konponbide eraginkorrak eta eraldaketa-tresna

bideragarriak eskaintzea da, gure gizarteari balioa emateko.”

Lehenik eta behin, duela urtebetetik, gutxi gorabehera, [CICLO by naidar tresna](#) dugu, **sektore anitzeko industria-enpresa txiki eta ertainetan zirkulartasuna eta deskarbonizazioa** bultzatzeko. Posizionamendu eta heldutasun tresna bat, ETE batean ekonomia zirkularrerako trantsizio-ibilbide bat artikulatzen duena. Oso gomendagarria da iraunkortasunaren bidaian modu erraz baina erabakiorrean aurrera egin nahi duen enpresa ororentzat.

Bigarrenik, [EGEak \(Emisio Txikiko Eremua\)](#) ditugu. EGE Europako aplikagarritasuna kudeatzeko tresna bat da, eta gure hirietako eta metropoli-eremuetako eremu jakin batzuk atmosfera babestuko ingurune gisa mugatzen ditu. Praktikan, ibilgailu pribatua erabiltzeko murrizketa handiak ezartzen dira, batez ere errekontza-motorra dutenak. Azken hilabeteotan, EGEEK jazarpen mediatiko gupidagabea jasan dute hainbat interes dituzten zenbait gizarte-talderen aldetik (auzokoak, komertzialak, ibilgailu pribatuaren defendatzaileak, etab.), baita eskuineko alderdi liberalen eta ezkerreko sektore kontserbadoreenen aldetik ere, gure hiriak eraldatzeko teknologia bat baino ez denaren aurka banan-banan desmunta daitezkeen argudio ugari argudiatuz.

Hemen agindua, gizarte-laguntza handiagoa edo txikiagoa izan, legezkoa da. Espainian, 50.000 biztanletik gorako udalerrri guztiek ezarri behar zituzten beren EGEEK. Baina, dirudienez, hiri-eredua aldatzea ez da erraza gertatzen ari, eta udalerrri askok, erritmoak bizkortzeko ezintasunagatik, teknologia horrek sortzen dituen aukerak ez ezagutzeagatik edo egokitasun politikoagatik, prozesu hori deskontu-denborarako uztea erabaki dute. Gure lanaren bidez, **hiri bakoitzerako modurik mesedegarrienean ezartzen lagundu nahi dugu, ingurumen-onuraz gain, eragin sozio-ekonomiko positiboa bermatuz**, hirigune askotan ahaztuta dauden zentralitate-dinamikak berreskuratuta.

Azkenik, [Hiri-Elikadurarako Sistema Jasangarria](#) ezartzeko tresna bat martxan jartzera ausartzen gara. Asmoa da hiri bateko elikagaien ekoizpen- eta kontsumo-eredua aldatzea (ordezte, hobeto esanda), **iraunkortasun- eta nahikotasun-irizpideak** ziurtatuko dituen beste batekin, eta, aldi berean, **elikadura-subiranotasunean aurrera egitea**, birsortzeko estrategia gisa.

Tresna horiek guztiek karbonoa kentzeko erronkari aurre egiteko ekarpena dira. Etorkizun jasangarri baterako bidea aspalditik dago ekintza kolektiboaren esku, eta konponbide eraginkorrak ezartzea eskatzen du, lortu nahi dugun gizarte zintzo horretan ongizate- eta aurrerapen-maila handiagoak bilatzeko, hain urrun ikusten baitugu gerra streaming bidez erasotzen zaigunean.

“Etorkizun iraunkorrerako bidea aspalditik dago ekintza kolektiboaren esku, eta ongizate- eta aurrerapen-maila handiagoak bilatzeko irtenbide eraginkorrak ezartzea eskatzen du.”

[Udazkeneko gure argitalpenaren](#) editoriala, trantsizio-gako honekin eta gehiagorekin.

